

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)

1. Genel Tanım

SKDM, Avrupa Birlięi'nin (AB) ithal edilen ürünlerin **karbon ayak izine** göre ek mali yükümlülükler getiren bir iklim politikası aracıdır.

AB'de kullanılan resmi adı **Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)** olan bu sistem, ithalatçı ülkelerin üretim sürecinde sebep oldukları **sera gazı emisyonlarını** dikkate alarak **karbon kaçağını**  nlemeyi hedefler.

Türkiye'de ise "**Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması**" olarak anılır.

2. Amaç ve Kapsam

- Amaç:** AB'nin **2050 Net Sıfır Hedefi** doğrultusunda, karbon fiyatlandırmasına tabi olmayan ülkelerden gelen ürünlerin haksız rekabet avantajını engellemek.
- Temel Hedefler:**
 - Karbon kaçağını önlemek ( retim düşük standartlı ülkelere kayması).
 - Küresel ölçekte temiz üretimi teşvik etmek.
 - AB içindeki karbon fiyatlandırma sistemi (**AB Emisyon Ticaret Sistemi – ETS**) ile dış ticarete uyumu sağlamak.

Kapsam (başlangıç aşaması):

- Demir-elik
- Alüminyum
- Çimento
- Elektrik
- Gübre
- Hidrojen

Bu sektörlerden AB'ye yapılan ithalat, üretim aşamasındaki **gömülü karbon emisyonu** baz alınarak SKDM'ye tabi tutulur.

3. Uygulama Takvimi

SKDM iki ařamada hayata geçiyor:

1. Geçiş Dönemi (1 Ekim 2023 – 31 Aralık 2025)

- Türkiye'den AB'ye ihracat yapan şirketler **yalnızca raporlama yükümlülüğüne** tabidir.
- Her çeyrek dönemde AB'ye ihraç edilen ürünlerin üretiminde ortaya çıkan sera gazı emisyonları raporlanır.
- Bu dönemde **henüz mali ödeme yükümlülüğü yoktur.**

2. Tam Uygulama (1 Ocak 2026 ve sonrası)

- Raporlamaya ek olarak **karbon sertifikası satın alma** zorunluluğu başlar.
- Sertifikaların fiyatı, AB ETS karbon fiyatı ile uyumlu olur (2025 ortalaması ~80-100 €/ton civarında olabilir).
- Eğer ihracatçı ülke kendi karbon fiyatlandırma mekanizmasını uygularsa (Türkiye'de planlanan ETS gibi), bu bedel AB ödemesinden mahsup edilebilir.

4. Türkiye'ye Etkileri

- **Dış Ticaret Üzerinde Etki:** Türkiye, AB'nin en büyük ticaret ortaklarından biridir. 2022'de AB'ye ihracatın yaklaşık %50'si SKDM kapsamındaki sektörlerden gelmiştir.
- **Yeşil Dönüşüm Baskısı:** Türk üreticilerin karbon emisyonlarını azaltacak yatırımlara yönelmesini zorunlu kılar.
- **Ek Maliyet Riski:** Karbon yoğun üretim yapan şirketler, emisyonlarını azaltmazsa ciddi ek maliyetlerle karşılaşabilir.
- **Fırsat Alanları:**
 - Yenilenebilir enerjiye yatırım yapan üreticiler rekabette avantaj sağlar.
 - Düşük karbon teknolojisine geçiş, AB dışındaki "yeşil" pazar fırsatlarını da artırır.

5. Türkiye'nin Uyumu İçin Atılan Adımlar

- **Yeşil Mutabakat Eylem Planı:** 2021'de Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlandı.
- **Ulusal Emisyon Ticaret Sistemi (ETS):** Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2025 itibarıyla ulusal ETS'nin devreye alınması için mevzuat çalışmalarını sürdürüyor.
- **Veri Toplama ve MRV Sistemi:** Ölçme, raporlama ve doğrulama (MRV) altyapısının güçlendirilmesi.

6. Şirketler İçin Öneriler

- **Karbon Ayak İzini Hesapla:** Ürün bazında gömülü karbon hesaplaması yapın.
- **Enerji Verimliliği Projeleri:** Fosil yakıt kullanımını azaltacak yatırımlar yapın.
- **Yenilenebilir Enerji Kullanımı:** Elektrik ihtiyacını yenilenebilir kaynaklardan karşılamaya yönelin.
- **Tedarik Zincirinde Karbon Yönetimi:** Hammadde tedarikçilerini düşük karbonlu üretim yapan firmalardan seçin.
- **SKDM Raporlama Sistemini Kurun:** Üretim verilerini AB formatında raporlayacak dijital sistemler oluşturun.

Sonuç:

SKDM, yalnızca bir **çevre politikası** değil, aynı zamanda **ticari rekabet koşullarını değiştirecek** bir düzenlemedir. Türkiye'deki şirketler için hem risk hem de fırsatlar barındırır. Erken adaptasyon sağlayan firmalar, AB pazarındaki konumunu güçlendirecek, geç kalanlar ise ciddi mali yüklerle karşılaşacaktır.